

Дослідження вищенаведених дискурсних понять, а також інших лінгвістичних та текстолінгвістичних, їх належна адекватна детермінація в лексикографічних джерелах, в наукових працях, вивчення з позицій прагматики, функціональності, когнітивного змісту та потенціалу, реалізації в комунікативній сфері, дає підстави вважати їх віртуально перспективними в новому ХХІ столітті.

1. Белова А.Д. *Лингвистические аспекты аргументации.*—К.,1997. 2.Галанчук О.М. *Вікова диференціація стратегій і тактик дискурсу в сучасній англійській мові.* Автореф. канд. дис. Харків, 2000. 3. Ганич Д.І., Олійник І.С. *Словник лінгвістичних термінів.* К., 1985. 4. Нікульшина Т.М. *Інформаційна стратегія дискурсу.* Автореф. канд. дис. К., 1998. 5. Cook G. *Discourse.* Oxford,1989. 6. Duden C. *Das grope Wörterbuch der deutschen Sprache in 6 Bänden.* Mannheim/Wien/Zürich,1976,Bd.2. 7. Klappenbach R.,Steiniz W. *Wörterbuch der deutschen Gegenwartssprache in 6 Bänden.*Berlin,1974. 8. Kusko K. *Discourse strategies of textlinguistics:the problem of differentiation of notions.* *Лінгвістика і вербальна комунікація у 21-му столітті: тенденції і перспективи*,К., 2000. 9. *Linguistics: The Cambridge Survey. Language: The Socio-cultural Context.* Cambridge, 1995. 10. Nunan D. *Introducing Discourse Analysis.* London, 1993. 11. Soloshenko O.D., Zavhorodniev Ju.A. *Lectures notes on english Lexicology.* Lviv, 1998. 12. Tröger C. *Wörterbuch der Literaturwissenschaft.* Leipzig, 1986. 13. Wahrig G. *Deutsches Wörterbuch.* München, 1991. 14. *Webster's Colegiate Dictionary.* Massachusetts, U.S.A., 1993.

ПРО ДЕЯКІ СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

© Катерина Святчик, 2000

Технологічний університет Поділля, Хмельницький

Лінгвістичний аналіз науково-технічної літератури виявляє ряд спільних та відмінних рис, що притаманні науковому стилю, незалежно від мови, хоча у кожній окремій мові вони виражаються по-різному.

Найбільш типовою лексичною ознакою науково-технічної літератури у різних мовах є насиченість тексту спеціальними термінами та термінологічними словосполученнями.

Не дивлячись на те, що питанням термінології присвячена велика кількість наукових досліджень, багато проблем залишається на сьогоднішній день актуальними і остаточно не вирішеними. Зокрема, залишається невизначеним і саме поняття терміна.

Більшість лінгвістів, пояснюючи поняття терміна, чітко протиставляє термінологічну лексику лексиці загальноживаній, мовним знакам загалом. Як зазначив акад. В.В.Виноградов, «перш за все слово виконує номінативну чи дефінітивну функцію, тобто є засобом чіткого позначення, і тоді воно – простий знак, або засобом логічного визначення, і тоді воно – науковий термін». (1, 12-13). В.В.Виноградов особливо наголошував на такій ознаці терміна, як чіткість вираженого ним значення. Системність термінів, яка визнається усіма сучасними термінологами, полягає у тому, що терміни тієї чи іншої сфери наукового пізнання знаходяться між собою у строго закономірних семантичних зв'язках і утворюють відому систему.

Отже, терміни – це шар загальноживаної мови, який підпорядковується загальним законам її розвитку. І тільки спроможність функціонування у спеціальних текстах вирізняє терміни від загальноживаних слів і не дає їм розчинитися у загальній системі мови.

Терміни чітко номінують поняття, процеси, назви речей, які стосуються будь-якої сфери наукового пізнання, тому кожен термін розглядають не як зумовлену смисловою одиницю, а як слово, за яким закріплене чітке технічне значення, і яке здатне змінити свій зміст залежно від тої галузі, де воно вживається у кожному конкретному випадку.

Для мови науково-технічної літератури характерні наступні ознаки:

1. Відсутність емоційного забарвлення. Ця особливість зумовлює абсолютний переклад науково-технічних текстів.
2. Чіткість, ясність, стислість викладу, що знаходить втілення у вживанні граматичних конструкцій, лексичних одиниць, термінології. Як правило, автор вживає загальноприйняті, усталені терміни, хоча він може і вводити так звані терміноіди (тобто терміни, які функціонують у вузькій сфері найменувань). Саме одиниці такого типу ускладнюють процес перекладу.
3. Переосмислення загальноновживаної лексики, яке є одним із продуктивних методів утворення термінів. Тому існує велика група слів, яка входить у загальноновживану лексику, але якій властива номінальна функція терміна (напр., «stroke» – як загальноновживане слово означає «удар», а у спеціальному тексті – «пошттовх, поршня»; «bed» – «ліжко» і «bed» – «станина»). Така властивість слів викликає певні труднощі у перекладі.
4. Відмінна від загальнолітературної мови частотність вживання слів основного словникового фонду. Лексичний склад науково-технічної літератури бідніший порівняно із художньою літературою, тому частотність окремих елементів загальноновживаної лексики науково-технічних текстів вища за частотність окремих одиниць художніх творів.
5. Майже повна відсутність ідіоматичних конструкцій у спеціальних текстах. Ідіоми, як правило, володіють емоційним забарвленням і тому вони «не вписуються» у зміст наукового тексту.

Як відомо, за морфологічною будовою терміни поділяють на: прості («circuit» – коло тощо), складні («flywheel» – маховик) та терміни-словосполучення («trip coil» – відключаюча катушка). Останній різновид термінів викликає найбільшу складність у перекладі.

Для перекладу термінів-словосполучень є кілька способів:

1. Дослівний переклад за допомогою українських слів і виразів (так зване калькування): single-row engine – однорядний двигун; high-voltage switch – високовольтний вимикач.
2. Переклад із використанням родового відмінка: direct current system – система постійної напруги.
3. Переклад за допомогою різних прийменників: pressure oil gun – шприц для подачі мастила під тиском.
4. Переклад одного із членів словосполучення групою пояснюючих слів: analogue computer – пристрій для постійного підрахування дій.
5. Переклад із заміною порядку компонентів атрибутивної групи: battery-charging motor – мотор-генератор.

1. Виноградов В.В. Русский язык. – М.: Просвещение, 1972.

ДЕЯКІ ЗАУВАЖЕННЯ ДО ПЕРЕКЛАДУ ЯПОНСЬКИХ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ТЕРМІНІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

© Андрій Медведів, 2000

Гуманітарно-технічний коледж, Міннеаполіс, США

У зв'язку із збільшенням кількості японської науково-технічної літератури, яка перекладається на українську мову, а також відсутністю підручників та посібників, необхідних для роботи перекладачів з японської мови, пропонуємо кілька зауважень, які можуть бути корисними в їх роботі.

Переклад науково-технічної термінології пов'язаний зі способами її утворення. Одним з таких способів у японській мові є **суфіксація**. Вимірювальні прилади, наприклад,